Hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys HE 253/2018 vp eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 §:n ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Turvallisuuskomitean sihteeristöltä lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Lausuntopyynnön teemana on se, onko jatkossa tarvetta laajentaa ehdotetun kaltainen sääntely yleisemminkin turvallisuusviranomaisten virkoihin.

Hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia on pidettävä erittäin perusteltuina. Esityksessä on asianmukaisesti tehty selkoa siitä, mitä lojaliteetti- ja eturistiriitaongelmia vahvasta siteestä toiseen valtioon voi joissakin tapauksissa seurata. Sotilasviroissa toimivat pääsevät tehtävässään käsiksi muun muassa kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisiin tietoihin. Kun esityksessä ehdotetut vaatimukset koskisivat ainoastaan sotilasvirkoja, vaatimuksen kohteena oleva henkilöpiiri olisi esityksen mukaan rajattu täsmällisesti ja tarkkarajaisesti siten, että perustuslaissa edellytetyt vaatimukset täyttyvät.

Perustuslaista ja Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvat vaatimukset on luonnollisesti otettava huomioon arvioitaessa ylipäätään ehdotetun kaltaisen sääntelyn laajentamista koskemaan yleisemminkin turvallisuusviranomaisten virkoja. Asiaa on aiemmin laajemmin arvioinut muun muassa kaksoiskansalaisuuden merkitystä valtion virkaan nimitettäessä selvittänyt työryhmä raportissaan (Valtiovarainministeriön julkaisuja 26/2015). Kokonaan toinen asia on, mitä tosiasiallisia riskejä kaksoiskansalaisuudesta voi eräiden turvallisuusviranomaisten virkojen hoitamiseen seurata.

Ne riskit, joita hallituksen esityksessä katsotaan toisen valtion kansalaisuuteen ja sotilasviran hoitamiseen voivan liittyä, voivat aktualisoitua käytännössä vastaavalla tavalla myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen siviilivirkoja hoitavien kohdalla. Hallituksen esityksessä omaksuttu ratkaisu rajoittaa ehdotetut vaatimukset koskemaan ainoastaan sotilasvirkoja on sinänsä esimerkiksi perustuslain täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimusten kannalta ymmärrettävä. Kuitenkin myös muiden kuin sotilasvirkojen haltijat saattavat työssään päästä käsiksi aivan vastaaviin kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisiin tietoihin kuin sotilaatkin. Jos toisen valtion kansalaisuudesta tällaisessa tilanteessa aiheutuu hallituksen esityksessäkin kuvattuja velvoitteita toista valtiota kohtaan, riskiä ei voi pitää yhtään vähäisempänä kuin riskiä sotilasvirkojenkaan kohdalla.

Ylipäätään tarkasteluun olisi otettava laajemminkin ne viranomaistehtäviin liittyvät virat, joissa erityisesti on mahdollisuus päästä tekemisiin sellaisen yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin liittyvän tiedon kanssa, jonka joutuminen vääriin käsiin voisi olla kohtalokasta. Tässä mielessä ainakin eräiden poliisiyksiköiden, kuten esimerkiksi suojelupoliisin, virkojen olisi oltava tarkastelun kohteina. Viime kädessä niitä riskejä, joita nyt ehdotetulla sääntelyllä yritetään estää ja vähentää, saattaa liittyä myös muun muassa eräisiin työsopimussuhteisiin huoltovarmuustehtäviin.

Edellä on arvioitu sääntelyn laajentamisen perusteita ennen kaikkea niiden tosiasiallisten riskien pohjalta, joita toisen valtion kansalaisuudesta pahimmillaan saattaa aiheutua. Kokonaisarvioinnissa ei kuitenkaan voida jättää huomiotta niitä laajemman sääntelyn puolesta ja toisaalta sitä vastaan puhuvia argumentteja, joita aiemmin mainittu valtiovarainministeriön työryhmäkin on raportissaan esittänyt. Arvioinnissa on lisäksi huomioitava

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Turvallisuuskomitea
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
tk@turvallisuuskomitea.fi
www.turvallisuuskomitea.fi

Sihteeristö

turvallisuusselvityslakiin (726/2014) säädetyt ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä koskevat muutokset, joilla tilannetta on parannettu. Kuitenkin ne perusteet, joilla sotilasvirkoja koskevaa ehdotettua erityissääntelyä on perusteltu, saattavat päteä myös eräiden muiden yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin liittyvien virkojen ja tehtävien arvioimisen yhteydessä.

Hallitussihteeri Timo Kerttula

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Turvallisuuskomitea
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
tk@turvallisuuskomitea.fi
www.turvallisuuskomitea.fi